

Ivan Golub
Običan čovjek

ZA NAKLADNIKA

Petra Ljevak

UREDNIKA

Nives Tomašević

Ivan Golub

Običan čovjek

Zagreb, lipanj 2013.

© Naklada Ljevak d.o.o. 2013.

ISBN 978-953-303-414-0

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne
i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 844772.

Knjiga je objavljena uz potporu Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

ZBROJ NAŠE DOBI GODINA JE 70
AKO SMO SNAŽNI I 80
PSALAM 90

O OSAMDESETOJ GODINI ŽIVOTA

Predgovor

Znao bi mi nekad netko reći da napišem autobiografiju. Činilo mi se to čudnim. No, s vremenom sam i sâm pomislio da bih je napisao. Ali o tom potom, možda jednom. Jednom, u nedjelju 4. kolovoza 1991. napisao sam:

»Vratio sam se iz Crikvenice. Perem ruke. Mislim na Jurja Julija Klovića Croatu, tu iz obližnjih Grižana. Na njegov autoportret mislim. Dođe mi riječ:

Ako slikari mogu praviti autoportrete
onda književnici mogu pisati autobiografije.

Odmor je sastavni dio rada srca.
Odmor je sastavni dio svakoga rada.

Osjetio sam riječ kao bljesak. Kao svjetlost. Jasnoću. I onu o autobiografiji i onu o odmoru«.

Očito spoznaju, mislim onu o autobiografiji, nisam primijenio na sebe.

No zbiljo se, rekao bih, čudo.

Došao mi je neki dan pri prebiranju starih papira i trag poziva prof. Vinka Brešića od prije više od deset godina da napišem autobiografiju koju namjerava uvrstiti u zbornik »Autobiografije hrvatskih književnika«. One su izašle kao omašan svezak. Ja nisam, međutim, ne znam iz kojih razloga, napisao zatraženu autobiografiju. No nešto drugo znam:

kad god nešto otežem napisati, utvrdim kako je upravo trebalo čekati, možda i dugo, da to i još nešto uz to, napišem. Znao je to Onaj koji sve zna. On je zadržao moju ruku do onog časa, kad mi bude u ruku stavio pero da napišem što je čekalo da bude još napisano. Možda je to slučaj i s mojim prije više od deset godina na poziv prof. Brešića nenapisanim a sada napisanim životopisom.

Plemeniti profesor dr. Vinko Brešić uputio je okružno pismo hrvatskim književnicima, kojim ih poziva na pisanje autobiografije. Pismom od 8. ožujka 2008. poziva i mene, da napišem svoju autobiografiju. Zadan je rok. Rokovi – rogov. Zadan prostor, obim od 1 do 31 stranice ili, kako se to kaže, kartice. Odazvao sam se. Pisao sam, dakako vodeći računa o tome gdje se autobiografija ima pojaviti, u sklopu naime autobiografija hrvatskih književnika. Kad sam mu poslao autobiografiju, opsežniju od traženog, odnosno zadanog obima, potvrdio je da je tekst primio. U pismu od 15. veljače 2009. piše: »Dragi (dopustite mi) Golube. Vaš je život doletio do mene... Bio sam toliko ljubopitljiv, pogotovo kad sam vidio koliko ga ima, a kad sam počeo čitati – misleći: onako ću poprijeko – nisam ga mogao ostaviti dok ga nisam cijeloga pročitao. I što sada da Vam kažem?! Ja rijetko ostajem bez riječi – ali desi se. Uživao sam u Vašem životu, strpljenju, mudrosti i – izboru. Sada toliko«. Poslije prilikom spremanja Zbornika rekao mi je da tekst skratim za Zbornik, a cjelinu Autobiografije objavim kao knjigu. Na to sam i sâm pomišljao, no s time da to učinim kad izađe Zbornik i u suglasju s prof. Brešićem. Njegov je poticaj razriješio pitanje.

Pripremio sam knjigu. Dosta sam dodao, proširio i produbio. Ovo nije samo moj životopis kao književnika nego jednostavno moj životopis. No, nisam unosio ni događanja ni objavljene knjige nakon nadnevka kojim zaključih autobiografiju, a to je: »21. lipnja 2010.«.

Autobiografija je autoportret. Što je kod slikara, kipara autoportret, to je kod književnika autobiografija.

Ovaj moj životopis moja je slika. U obliku mozaika. Sastavljen od malih cjelina, naslova kao kockica. A i od širih površina/ploha.

Donosim, primjereno ovoj vrsti pisanja, ne samo sažet ishod onih mojih istraživanja koja predstavljaju izvornu novost, nego, makar najkraće, i hod do ishoda.

Književniku i učenjaku, uopće piscu vlastita je knjiga kao vlastito dijete. U tom smislu u ovom životopisu, u svojoj jednostavnosti prikazujem pojedinačno knjige nastale tijekom mojeg dosadašnjeg života. Moje

su knjige sastavnica mogega života. Budući da nakladnici smatraju da je predstavljanje knjige sastavni dio izdanja knjige, spominjem skupa s knjigom i njezino predstavljanje ako ga je bilo.

Moja istraživanja o povijesnim osobama su suputništvo, suživot s istraživanima unatoč razdaljini od više godina, odnosno stoljeća. Pisanje vlastitoga života nalaže uvažavanje te činjenice. I zato pišući svoj životopis pišem dakako, ukratko životopis povijesnih osoba koje sam istraživao i koje još proučavam.

Donosim događaje i ugođaje.

Pri pisanju svojeg životopisa vodio sam se ponajviše sjećanjem. Svim vlastitostima sjećanja. Ako između ovdje iskazanih prisjećanja i prije negdje donesenih spomena postoji neka mala neusklađenost, to je znak istinitosti/autentičnosti. Ako se smije malo uspoređivati s velikim, stanovite neusklađenosti u Evanđeljima oko istih događaja, po mojem su mišljenju, zacijelo ne samo mojem, upravo dokaz nepatvorenosti i istinitosti događaja, doživljaja i iskustva. Kod krivotvorine bi se itekako pomno pazilo da se na dlaku sve uskladi kako bi se zameo trag krivom tvorenju.

Unosim ponegdje onodobne zapise, objavljene i neobjavljene.

Negdje sam se prepustio prisjećanjima (asocijacijama) i predosjećanjima. Svugdje ponesen slutnjom i nadahnut udivljenjem nad Božjim putovima.

Poneko ponavljanje trag je života.

I samo ovo pisanje vlastitoga životopisa dionica je života.

Život je kao rijeka, s vijugama (vijuganjima), s pritocima, rukavima i rukavcima. Takav je i ovaj moj životopis.

Spomenuo sam čudo. Zašto? Zato što knjiga izlazi o mojoj 80. godini života zahvaljujući nakladniku Ljevak i urednici prof. dr. Nives Tomašević. I sad mi je jasno zašto sam poziv od prije više od deset godina na pisanje autobiografije za Zbornik bio »prečuo«. Trebalo je da prođe još nekoliko godina da napišem svoj životopis, i to godina bogatih iskustvom i zbivanjima, rastom i milostima. I da baš o 80. godišnjici izađe moj životopis »Običan čovjek«. Igra se Bog i smije. *Deus ludens. Deus ridens.* Bogu hvala.

Ivan Golub

U Kalinovcu 21. lipnja 2010. Na 80. rođendan. Rodni dom.

1

BLAGO SIROMASIMA DUHOM
JER JE NJIHOVO KRALJEVSTVO NEBESKO

(MT 5,3)

Zagreb, 14. ožujka 2008.

F Knigi piše da je Bog
čoveka od zemle napravil.
Je, ali od one zemle
na kojoj se čovek rodi.

»Svoj životopis pišem u svemu što pišem«

Moj životopis? Sve što pišem i što napisah, a zacijelo i što ću *Deo dante* napisati, moj je životopis. Baš sve. Znanstveni radovi i književna djela, pjesme i proza, bilješke i pisma, riječju sve. Moj životopis su spomenice – *liber memorabilium* – i kronike, što sam ih pisao kao župnik u Posavskim Bregima i Dubrovčaku Lijevom, kao rektor Nadbiskupskog bogoslovskeg sjemeništa u Zagrebu, kao utemeljitelj, glavni i odgovorni urednik časopisa »Spectrum«, i pridruženih mu djelatnosti, knjige dojmova u raznim ustanovama kao što je »Villa Šalda – Odmaralište Zagrebačke nadbiskupije« u Selcu gdje sam prvi dojam zapisao prije otprilike 40 godina.

Postoji moj mnome kazivan životopis. Zapravo kazivanje života, ne pisanje života. Na Hrvatskom naime radiju, na Trećem programu, u emisiji »Zoofon«, emitiran je moj govor o mojem životu i radu, popraćen navodima mojih poetskih i proznih tekstova, pod naslovom »Ivan Golub, teolog i pjesnik, u pet stavaka«. Autor je Boris Beck, urednica Giga Gračan. Emitirano je 29. rujna 2007. i 6., 13., 20., 27. listopada 2007. u trajanju po 30 minuta. Pohranjeno je u Fonoteci Hrvatskoga radija kao trajna snimka. Budući da je riječ o trajno pohranjenoj snimci Fonoteke Hrvatskoga radija, po sebi bih svoj životopis mogao uz neke preinake

mutatis mutandis odande preuzeti. No moj životopis, kako sama riječ kaže, pisanje je o vlastitom životu.

U dokumentarnom filmu, što ga pod radnim naslovom »Nemir mirnog čovjeka. Portret Ivana Goluba« snima filmski redatelj Zlatko Sudović, autor filmskih portreta hrvatskih književnika Cesarića, Krleže..., zacijelo se nalaze i autobiografske sastavnice. Sudim to po tome, što mi snimatelji stalno »idu za petama«.

»Čovjekov život je u pismima«

Moj životopis nalazi se u pismima, što sam ih slao raznim naslovnicama. Ona, što sam ih pisao neprežaljenom prijatelju i drugu Josipu Turčinoviću kao mladomisnik iz Župe Posavski Bregi i Dubrovčak Lijevi 1957/58. – gle, prije 50 godina – koji ih je sačuvalo i dao, da ih objavim, izašla su kao knjiga »Pisma« (Zagreb, 1995.).

Moj životopis očituje se i u mojim pismima Josipu Turčinoviću iz vremena mojega kapelanovanja u Krapini pod naslovom »Epistulae ex Krapina«, objavljenim u časopisu za kulturu »Hrvatsko Zagorje« 6 (2000.) br. 1, str. 117-131.

Uvid u moj život daje i izbor primljenih i poslanih pisama pod naslovom »Iz moje korespondencije« objavljen u »Kronici Zavoda za povijest hrvatske književnosti, kazališta i glazbe Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti« 5 (2002.), br. 12, str. 278-288., gdje se nalaze Miroslav Krleža, Olinko Delorko, Nikica Petrak, Anton Tamarut i ini.

Moj je život opisan u pismima raznim naslovnicama koja godinama pišem ne kao suhoparan iskaz, nego kao živ govor, odnosno razgovor. Neka sam fotokopirao, kad je uznapredovala tehnologija to omogućila (fotokopiranje, skeniranje). A kako gotovo sva pisma pišem i dan-danas rukom – uz iznimku nekih poslovnih i žurnih koja šaljem elektroničkom poštom – izvornik pisama nalazi se kod naslovnika, dakako, ako su sačuvana.

U popis rukopisne ostavštine Miroslava Krleže unesena su moja pisma Krleži i Krležina pisma meni. (*Rukopisna ostavština Miroslava Krleže. Katalog*, Zagreb, 2003.) Pisma Miroslava Krleže Ivanu Golubu: pismo pisano u Zagrebu 14. srpnja 1975. i pismo pisano u Zagrebu 18. veljače 1976. (str. 123). Pisma Ivana Goluba Miroslavu Krleži: Košljun, 8. srpnja 1975., Rim, 5. veljače 1976., New York, 13. rujna 1968., Punat, 4.

srpnja 1976., Rim, 29. listopada 1977., Rim, 19. siječnja 1978., Zagreb, 4. srpnja 1978., Collalbo (Bolzano), 6. kolovoza 1978., Zagreb, 19. prosinca 1978., Rim, 21. veljače 1979., Plitvička jezera, 19. svibnja 1979., Zagreb, 25. listopada 1979., Zagreb, 22. prosinca 1979., Zadar, 31. svibnja 1980., Novalja, 6. srpnja 1981. (str. 302-303).

Autobiografski biljeg nose i primljena pisma. Sva primljena pisma od 1967. do 1970. dao sam uvezati u nekoliko svezaka. Pisma su to od običnika do »besmrtnika«, od učenjaka i učenika, od moje majke, od brata Franje, od moje sestre Treze do carigradskog patrijarha Atenagore I. Dragutin Tadijanović, koji je pisao pisma rukom, do posljednjeg trenutka čitljivim rukopisom, pokupio je od naslovnika izvornike svojih pisama koja nije imao u prijepisu. I sve kao knjigu objavio. Sačuvao je prijepis 25 razglednica što mi ih je slao i u knjizi ih je objavio (Dragutin Tadijanović, *Sabrana pisma 1922.-2005.*, Zagreb, 2006. Uneseno je 25 razglednica/pisama upućenih Ivanu Golubu: str. 588, 592, 613, 647, 679, 720, 766, 793, 825, 840, 866, 891, 915, 940, 953, 1008, 1020, 1034, 1085, 1119, 1159, 1167, 1177, 1185, 1193).

Sve što je poteklo iz mojega »golubinjega pera«, moj je životopis u većoj ili manjoj mjeri. Netko je rekao – žalim što nisam pribilježio ime – da je čovjekov život u njegovim pismima.

Časopis je pisanje časa

Ne poričući riječi da je čovjekov život u pismima, rekao bih: Čovjekov život je i u časopisima; život naime čovjeka-učenjaka, čovjeka-književnika. Riječju život pisca je u časopisima.

Časopis je pisanje časa. U časopisima sam pisao svoj život istraživača, učenjaka, svećenika, teologa, pjesnika, povjesnika kulture, putopisca, namjernika... Moja istraživanja u arhivima i knjižnicama u domovini i u svijetu nisu tek suh ishod nego i živ hod do ishoda. Mirne duše mogu reći, da je svaki moj znanstveni, strogo znanstveni rad ujedno i moj životopis, odnosno autobiografska dionica. Imao sam sreću, da su urednici, gotovo svi, poštovali tu moju vlastitost. I tako su ista djela istovremeno primljena kao znanstvena i književna.

U mojoj knjizi »Sabrana blizina« u nizu »Biseri hrvatske književnosti« sv. 29, Zagreb, 2003., nalazi se cijela moja knjiga »Križanić« (izašla u Za-

grebu 1987.), sa svim znanstvenim bilješkama, kao i knjiga »Dar dana šestoga« (izašla u Zagrebu 1999.), s teološkim raščlambama. Priređivač Tonko Maroević i urednica Đurda Mačković smatrali su, da su oba znanstvena djela, prvo povijesno, drugo bogoslovno, u isti čas i književna djela. A pokojni Jaroslav Šidak za moju knjigu »Slavenstvo Jurja Križanića« (Zagreb, 1983.), koju je već bolestan u rukopisu pročitao, reče mi, da je vrijedna s povijesno-znanstvenog gledišta i da ima poetsko-književnih slojeva.

Jaroslav Šidak je kao dugogodišnji urednik Historijskog zbornika jednako pazio na povjesničarski sadržaj i na književni slog priloga. Isto tako davao je stranice časopisa onima, koji su donosili izvorne radove, makar bili tek početnici, a uskraćivao ih onima, koji su vrsnost rada htjeli nadomjestiti svojim znanstvenim naslovima. Postojanim pozivanjem na suradnju poticao me na istraživanja o Jurju Križaniću, koja je objavljivao u Historijskom zborniku. Staleška pripadnost suradnika nije ga određivala. Tako je u Crkvi nenaklonjenim vremenima neustrašivo objavljivao povijesne radove teologa i svećenika.

Razgovori

U časopisima posebno mjesto pod autobiografskim vidom zauzimaju razgovori iliti intervjui. Oni su nalik na ispovijed, neki na takozvanu veliku ispovijed, koja obuhvaća čitav život. Nakraju bih voditelju intervjua ispričao priču:

Došao čovjek nakon ispovijedi doma i veli:

»Dal sem se spovedati«. Ne veli: »Spovedal sem se«.

Rekao je ono, što je ispovjednik iz njega izvukao.

A ako bi intervju vodila gospođa/gospojica, kazao bih na kraju:

»Tko to veli da žene ne bi bile za svećenike. Znale bi ispovijedati«.

Makar su svi intervjui autobiografski, neki su to na osobit način, a neki su izrazito književnički. Takav je »Razgovor s Ivanom Golubom« u nizu desetak intervjua »Književni trenutak sadašnjosti«, što ga je vodio sa mnom Andrija Vučemil, objavljen u časopisu »Književna Rijeka«, 5 (2000.) br. 1-2, str. 1-14. i u knjizi: A. Vučemil, »Što su mi rekli? II. Književni značajnici o trenutku sadašnjosti hrvatske književnosti«, Rijeka, 2000., str. 129-181.

U tom, zacijelo svojem najopširnijem intervjuu govorim o vjeri i poeziji, o književnom stvaralaštvu, o svojim osobnim, ne samo knjižskim

susretima s Jeronimom Kornerom, Ljubomirom Marakovićem, Petrom Grgecom, Nikolom Šopom, Dragutinom Tadijanovićem, Miroslavom Krležom, Edvardom Kocbekom, Danijelom Dragojevićem, Vladimirom Truhlarom, Rajmundom Kupareom, Jankom Bubalom, Vlatkom Pavličićem, Ivom Frangešom, Ivanom Raosom, Ivanom Lackovićem Croatom, Jeanom Clossonom, Ivanom Supekem, Josipom Biffelom, Đurom Kokšom, Franjom Šeperom, Bonaventurom Dudom, Josipom Turčino-
vićem, Georgeom Cottierom, Maxom Thurianom, Ivanom Pavlom II., Josephom Ratzingerom/Benediktom XVI., Dragom Šimundžom, Ivom Klarićem, Dragom Bosnarom, Božom Brezinščakom Bagolom, Antunom Čavkom, Josipom Jankovićem, Silvestrom Vrljićem.

Tu opisujem svoj prvi susret s Dragutinom Tadijanovićem, predložnikom za Nobelovu nagradu. Posljednji pak susret u njegovu domu u Zagrebu u Gajevoj 2 A zabilježio sam pod naslovom »Svijećnica« u Forumu, časopisu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti 46 (2007.) br. 7-9, str. 699-707. Prilikom blagoslova Tadijina stana 2. veljače 2006. razvio se razgovor, koji naliči na pogovor našim dugogodišnjim razgovorima u Ilici i u Gajevoj u Zagrebu, na *post scriptum* 25 razglednicapisamaca, što mi ih je Tadija poslao i u svojoj knjizi poslanih pisama objavio. U ovom je razgovoru Tadijanović dao svoje autorsko tumačenje sporne pjesme »Molitva da dobijem na tomboli«, koje sam, s njegovim pristankom, zapisao i objavio. Dakako da ću i poslije Svijećnice posjećivati Tadijanovića u bolnici »Sveti Duh«, u Kliničkoj bolnici Dubrava i u domu »Park«. A u sprovodnom obredu održat ću propovijed-homiliju.

U spomenutom Vučemilovu intervjuu sa mnom spominjem, kako mi je slovenski književnik Edvard Kocbek, predložen od Heinricha Bölla za Nobelovu nagradu, savjetovao neka pišem putopise, stvarne ili izmišljene, a Ivan Raos neka pišem realističan roman.

Autobiografsku pozadinu ima intervju »Vjera je poetski odgovor Bogu« objavljen u »Vijencu«, 5 (1997.) br. 103-104, str. 4-6.

O svojem pisanju govorim u intervjuu »Kako dišem – tako pišem« objavljenom u Večernjem listu 27. rujna 1998.

O svojem poimanju vjere i poezije govorim također u intervjuu »Svaki je čovjek toliko pjesnik da može biti vjernik«, objavljenom u Glasu Koncila 39 (2000.) br. 26, str. 1, 6-7.

Ispovjedni je intervju »Dar postojanja je najveći« objavljen u Glasu Podravine i Prigorja 60 (2005.), br. 50, str. 9., također intervju »Duh puše gdje hoće« objavljen u Hrvatskom slovu 5 (1999.), br. 213. i inter-

vju »Prihvatio sam igru s Bogom«, objavljen nedavno također u Hrvatskom slovu 13 (2007.), br. 661.

Izvjješća

U časopisima sam također znao o raznim znanstvenim skupovima (simpozijima) i tome srodnim događanjima, u kojima sam sudjelovao, napisati vijest, odnosno izvješće (reportažu), jednostavno zato, što mi je bilo stalo, da događaj bude što cjelovitije, što vjernije i što stručnije zabilježen u ozračju, u kojem se odigrao i s mojim doživljajem samog znanstvenog skupa, odnosno susreta.

Nije to sebezaljubljenost (narcisoidnost), kako se može naoko učiniti, nego želja za bilježenjem života, doživljaja, ne tek suhoparnog podatka.

»Golub mira«

Kao »golub mira« nisam u časopisima vodio polemike. Osim što bih tu ili tamo odgovorio na neku neprihvatljivu tvrdnju, ali gotovo nikad ne prozivajući imenom »sugovornika«.

Usvojio sam poučak pokojnog dr. Janka Penića, svojega odgojitelja, rektora Nadbiskupskog bogoslovskeg sjemeništa u Zagrebu. Bio je glavni urednik Katoličkoga lista u najtežim vremenima, za vrijeme II. svjetskog rata. U listu se okomljivalo na komunizam. Kad su došli komunisti na vlast, punili su se zatvori ljudima, koji su protiv komunista i komunizma bili dizali glas. Dr. Peniću nisu naudili. On nam je kao pitomcima to sam objasnio:

»Kao glavni i odgovorni urednik Katoličkoga lista pustio sam, da se kritički govori o komunizmu, da ga se osuđuje, ali nisam dopustio, da se bilo koga osobno prozove ili napadne. I 1945., kad su komunisti došli na vlast, nije bilo nikoga, tko bi tražio glavu doktora Janka Penića«.

Tog Penićeva poučka držao sam se kasnije i kao urednik časopisa i zbornika...

Ni rektor Penić ni ja nismo slutili, da ću ja postati njegovim neposrednim nasljednikom na dužnosti rektora Zagrebačke bogoslovije.

Pisac tuđeg životopisa istovremeno je i pisac svojega životopisa

Pisac tuđeg životopisa istovremeno je i pisac svojega životopisa. Družeći se, pače prijateljujući s Jurjem Križanićem (1617/18.-1683.) desetljećima, bio sam u prilici pisati njegov životopis, kao nabačaj, kao enciklopedijsku jedinicu, kao leksikonsku natuknicu, kao raspravu, kao knjigu, u raznim dobima svojega života.

Kad usporedim te Križanićeve biografije, koje imaju čvrstu zadanost životopisnih podataka, uočavam, da se one razlikuju poglavito s obzirom na moju autobiografsku pozadinu. Drugačiji sam bio sa 40, 50, 60 godina i »moj Križanić« je bio drugačiji; moj je Križanić imao također »toliko godina«.

Bilo bi zanimljivo vidjeti, koliko sam primao od Križanića u životu i koliko sam davao Križaniću od svojega života u pojedinom svojem životnom razdoblju. Toma Akvinski je rekao: »Što god se prima, prima se na način onoga koji prima«. To je istina, ali ne i cijela istina. Valja reći također: »Što god se daje, daje se na način onoga koji daje«. To važi osobito za pisca.

»Nikoga se ne upoznaje osim po prijateljstvu
– *Nemo cognoscitur nisi per amicitiam*«

Sv. Augustin kaže: »Nikoga se ne upoznaje osim po prijateljstvu – *Nemo cognoscitur nisi per amicitiam*«. Prijateljstvo nije samo čudoredna vrлина, nego i spoznajna stvarnost. Za pisanje bilo čijega životopisa sprijateljnost s osobom, o kojoj se piše, bila ona suvremenik ili živjela u davnim vremenima i dalekim prostorima, doprinosi dubljem poznavanju dotičnog čovjeka.

Uvjerljiv primjer spomenutoga vidio sam u slučaju dvojice temeljitih pisaca života Jurja Križanića S. A. Belokurova (*Jurij Križanić v Rossii*, Moskva, 1902.) i V. Jagića (*Život i rad Jurja Križanića*, Zagreb, 1917.). Prvi je objavio mnošinu izvora i držao se daleko od Križanića, drugi je objavio tek poneki izvor, ali se sprijateljio s Križanićem. I što se pokazalo? Od prvoga ono što stoji i traje, jesu obilni izvori, ali ne i prosudba, kod drugoga što stoji, jesu vlastiti oskudni izvori ali i cijela ocjena Križanićeve ličnosti.

Držim, da Augustinov stav vrijedi i za vlastiti životopis/autobiografiju. Ako čovjek ljubi samoga sebe u smislu biblijske zapovijedi »Ljubi

bližnjega svoga kao samoga sebe«, poznaje bolje sebe i može napisati bolji svoj životopis, nego ako mrzi sebe (i sve oko sebe).

Svoj život dvaput živim

Svoj život dvaput živim. Ne vodim dvostruki život, ali isti život živim dva puta. Prvi put, kada se on »uživo« zbiva. Drugi put, kada ga bilo u kojem obliku bilježim. I, rekao bih, niti jedan od tih dvaju oblika nije manje doživljen ni manje snažan. Oni koji budu, kada dogori moja svi-jeća, brojili moje godine, trebaju ih »udvostručiti«.

Zašto je sve što pišem moj životopis? O tome mogu drugi suditi. Mogu presuditi. Mogu i osuditi.

Jednom sam se i sam našao u takvoj prilici. Dr. Ljubomir Maraković, književni teoretičar, povjesničar i kritičar držao je nama gimnazijalcima ili već maturantima predavanje. Danas bih rekao, izrazito autobiografsko. Kao dobro odgojen sjemeništarac »križao« sam se od čuda, kako taj čovjek, za kojega se govorilo, da je duhovan, učen i svet, tako pohvalno govori o sebi. No tijekom predavanja iz njegovih sam usta čuo, kako sam sebi zamjera neke poteze i propuste i o sebi govori istinito, ne laskajući sam sebi. Zaključio sam, kako imaju pravo oni, koji ga zovu i učenicim i svetim. Istina i samo istina. Shvatio sam i prihvatio, da je istina ponižnost, a da se lažna ponižnost može preobratiti u oholost.

Poslije ću čitanjem utvrditi, da Maraković nikomu nije davao popust na pripadnost, niti mu je pripadnost uvjetovala estetsku prosudbu. Pri prosudbi zbirke »Isus i moja sjena« (Zagreb, 1934.) Nikole Šopa on neće stati uz katoličkog sumišljenika Petra Grgeca (mojega dičnog mještani-na), niti će radi ne-katoličkih opredjeljenja dramskom piscu Miroslavu Krleži poreći književnu vrijednost. Ovo usput.

Pri prosudbi svojega pisanja držim, da ne stoji riječ starine: »*Nemo iudex in propria causa*«, već Augustinovo »*Nemo cognoscitur nisi per amicitiam*«. Upravo je mjerodavan sudac onaj, koji piše svoj život.

Ustvari ja sam dlan, na koji Bog stavlja dar...

Svoj život pišem u svemu što pišem. Zašto? Sve što pišem moj je životopis, jer svoj život želim podijeliti s drugima. Ne želim ga zadržati za sebe.

Život je toliko lijep dar, a ja sam toliko dijete, unatoč mijeni godina, da ne mogu ne istrčati s darom »na put« i pokazati »kaj sem dobio«. Držim se Isusove riječi: »Nitko nema veće ljubavi od ove da tko dade svoj život za svoje prijatelje«. (Iv 15,13). Može se dati odjednom život za prijatelje. Ali može ga se davati i na dijelove, onako kako nadolazi. Tako nekako ja činim.

Ustvari ja sam dlan, na koji Bog stavlja dar, života dar, i ne zadržavam ga na dlanu, već ga dajem dalje. Pero se drži u ruci. Perom ga s dlana dalje dajem. I sretan sam zbog toga.

Vazda me veseli život podijeljen s drugima u svim mojim svećeničkim, profesorskim, književničkim, učenjačkim, crtičarskim, pjesničkim i inim obličjima.

»A ti si svoja usta dao Bogu da govori hrvatski«

Ove godine, 2008., na svetkovinu sv. Ćirila i Metoda, 14. veljače kardinal Tomáš Špidlík u propovijedi tijekom mise u bazilici sv. Klementa u Rimu, gdje je grob sv. Ćirila, reče okupljenim Slavenima Rima, da je Konstantin Filozof, kasnije Ćiril, slijedio kao uzor svojega učitelja Grka sv. Grgura Nazijanskoga, teologa i pjesnika, koji je svoja usta dao Bogu, da govori grčkim jezikom. »Tako je sv. Ćiril«, reče kardinal Špidlík u propovijedi, »dao svoja usta Bogu da govori slavenskim jezikom.«

Kad smo poslije mise ušli u sakristiju, naklonili se križu, obratio mi se kardinal Špidlík riječima:

»A ti si svoja usta dao Bogu da govori hrvatski«.

A onda se okrenuo svećenicima sumisnicima, pokazao na mene riječima:

»Ivan Golub, pjesnik iz Hrvatske«.

Život je Bog zna što

Kad mi je netko dao jednu nabožnu sličicu, na kojoj je pisala nečija »mudra« izreka »Život nije bogznašto ali nemamo ništa boljega« rastužio sam se i naljutio.

Život je Bog zna što. I On, koji nam ga podaruje, znade bolje nego itko što je život.

Uostalom, kad je Bog hodao po svijetu, za svoj hod je rekao: »Došao sam da život imaju da ga u izobilju imaju« (Iv 10,10).

Moja bibliografija je moja autobiografija

Moj životopis je napisan, on se piše i, ako Bog da, pisat ću ga još u znanstvenim i književnim ostvarenjima, zapisima i raspravama, crticama i stihovima, dnevnicima i nabačajima, započetim i nedovršenim djelima...

Neprežaljeni pokojni Marko Mišerda – gle, 2009. godine mu je 20. godišnjica prerane smrti – objavio je 1986. rad »Ivan Golub: Dvadeset godina znanstvenoga rada (Bio-bibliografski osvrt)« u časopisu »Croatica christiana periodica« 10 (1986.), br. 18, str. 180-202. Anton Tamarut napisao je rad »Život i djelo Ivana Goluba (s bibliografijom do 1994.)«, objavljen u časopisu »Radovi Leksikografskog zavoda 'Miroslav Krleža' 4 (1995.), str. 133-148. Petar Bašić pak upravo završava cjelovitu opisnu bibliografiju svih mojih radova kao i radova tiućih se mene.

Ti biobibliografski radovi vrlih mojih nekoć učenika neke su vrste vodiča mojim životopisom. Sve što pisah i pišem, kako rekoh, ustvari je moj životopis. Moja bibliografija je moja autobiografija.

Ne kao »U registraturi«, nego kao »U knjižnici«

A ispovjedit ću, da sam jednih ljetnih praznika u svojem rodnom domu u Kalinovcu pregledavao knjižnicu, koja je još uvijek ondje, svoju knjižnicu. Ona sadrži samo moje knjige iz gimnazijskih dana i neke iz doba studija na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu.

Uzimao sam knjige jednu po jednu u ruke. U dodiru sa svakom otvarao mi se svijet minulog života. Dodir svake knjige nalikovao je moj-sijevskom udaru štapom o stijenu. Potekla je bujica sjećanja. Potražio sam čistu bilježnicu, dao joj naslov »Moj život«, i bilježio što se pojavljivalo u meni u proходу mojom mladenačkom knjižnicom. Morao sam ići u Đurđevac kupiti drugu i treću bilježnicu...

To je moj život, nepovezan prohod kroz moju »registraturu«. Zapisu su nastali ne »U registraturi«, nego u knjižnici, osobnoj knjižnici. (Gle, ove godine je 120. godišnjica kako je Ante Kovačić u Vijencu

objavljivao roman »U registraturi«.) Nasreću na svakoj sam knjizi uz potpis napisao datum, kad sam je kupio ili dobio. Ima nekih, na kojima piše da su dar dr. Ljubomira Marakovića. Tu su moje rubne bilješke, podcrtavanja. Snebio sam se, da sam već kao učenik ili student uočio, što sam kasnije zaboravio, a ipak, u ne znam kakvoj preobrazbi, opet oživio. Bilo je to Bogomdano, Bogomzasijano sjeme u meni, koje je kad-tad isključilo.

Bilježnice »Moj život« – ima ih osam, kao osam blaženstava – ovakve kakve jesu predstavljaju osebujućan moj životopis nastao dodiranjem đakćih mojih knjiga u prohodu osobnom knjižnicom. Jednom bi ih bilo vrijedno objaviti. Ne kao »U registraturi«, nego kao »U knjižnici«.

Niti poveznice zbivanja

I izvan rodnog doma znao sam napisati poneki list s naslovom »Moj život«. To su obuhvatni pogledi na život i na pojedina razdoblja. Tu bih otkrio ponornicu rijeku, koja teče ispod pojavnoga. Uočio niti poveznice zbivanja. Trajna odstupanja ili pristupanja u životu. Negdje se nalaze među mojim papirima. Možda neka kutija nosi naslov »Moj život«. Znam samo, da su to sveobuhvatni pogledi, da toga neće biti više od 30 stranica. No, kako se kod mene događa »opći potop«, ne vodim nego papirnom, tko zna, gdje je to utonulo.

Na svoje rukopisne »osobne ljetopise«, »knjige dnevnika«, pohranjene u kutije, stao sam stavljati naziv »Moj život«.

Obiteljska spomenica

»Obiteljska spomenica«. Tako nazivam jednu tvrdo ukoričenu bilježnicu/»knjigu«/spomenar jer nema naziva. Sadrži rukom pisane moje zapise i zapise moje majke, moje sestre Treze udane Krnjak, moje nećakinje Roze udane Benšić... Nasreću svi su provideni nadnevcima i potpisima. Vrijedilo bi ih objaviti ne samo kao spomenicu jedne obitelji nego i jednoga vremena i jednog postora.

Moja majka je svoj opširan zapis završila ovako: »to sam napisala ja njegova (moj sin svećenik) mama 78 godina stara jedna prosta seljakina u Kalinovcu godine 1964. Bara Golub«. Počinje vremenski naime svojim

hodočašćem u Rim 1962. Završava mojim povratkom nakon studija i hodočašća u Svetu Zemlju i Lurd. Ne mogu prežaliti što joj nisam rekao neka piše svoj život otkako pamti.

Moja sestra Treza dala je naslov svojim zapisima »Sjećanja na roditelje«. Pisala je u nastavcima. Stavljala uvijek nadnevak. Počela je 2. veljače 1990. Završila 6. rujna 1998. Dao sam joj knjigu/spomenicu riječima: »Ovo je uspomena na roditelje«. A ona će: »Ta kniga bu uspomena i na me«.

Moja nećakinja Roza Benšić svojemu je zapisu dala naslov »Sjećanje na rodni dom«. Stavila je nadnevak: Sjećanj 1999. Zapis započinje riječima: »Zovem se Rozalija Benšić rođena 28. VIII. 1948. godine. Rođena sam u skromnoj seljačkoj kući (obitelji), tako jednakoj drugim seljačkim obiteljima, a ipak tako dukčijoj«. Ja sam povremeno tu i tamo unio svoj poneki zapis. Prvi nosi nadnevak: Kalinovac, 20. rujna 1964.

Knjiga poučaka

Nalazeći se na Thallasoterapiji u Crikvenici radi grla, koje sam bio izderao »do daske«, morao sam nekoliko tjedana provesti u potpunoj šutnji, kako bi mi se vratio »dobar glas«. Nisam ponio nikakvu knjigu sa sobom osim časoslova. Ni s kim ne razgovaram.

Sinulo mi. Stvorio sam si društvo sjećanjem. I to sjećanjem na ljude, od kojih sam u životu nešto naučio. Pa mogao bih to i zapisati – pomislilih. I kad sam se vraćao s liječenja, zadobivši opet »dobar glas«, nosio sam sa sobom rukopis »Knjiga poučaka«. U knjizi donosim likove ljudi, koje sam u životu susretao i od kojih sam nešto naučio. Još je dopunjavam. Dakako, da ona ima značaj mojega vlastitog životopisa.

Neke sam slojeve rukopisa objavio pod raznim naslovima. Pod naslovom »Iz knjige poučaka« objavljenim u časopisu »Treći program Hrvatskoga radija«, 38 (1992.), str. 203-211. donosim, među inim, poučak pape Ivana XXIII., Tadijanovićevo poučak, Krležin poučak, Papanđopulov poučak, Kocbekov poučak... Pod naslovom »Poučci sa Šalate«, objavljenim u listu »Glas sa Šalate«, 5 (2004.), br. 1, str. 102-111. i pod naslovom »Zvezdarnica na Šalati«, objavljenim u Hrvatskoj reviji, 49 (1999.), br. 3, str. 632-637. donosim »poučke« nekih svojih gimnazijskih profesora, dok pod naslovom »Zvona starog Kaptoloma« objavljenim u časopisu »Kolo« Matice hrvatske, 2 (1992.), br. 2-3, str. 165-202.

donosim poučke od Alojzija Stepinca, nadbiskupa zagrebačkoga, do Iveka Balije, vratara na Bogosloviji.

Knjiga ludosti

Kroz pedesetak godina pišem Knjigu ludosti s podnaslovom »Stavovi«. Ona sadrži osobna iskustva, uobličena u životne stavove. I ona je, naravno, autobiografski obilježena.

Što da radim? Ponavljam da je sve što sam napisao, što pišem i što ću pisati moj životopis. Sve, baš sve.

A sada nastavljam pisati ovaj započeti svoj životopis, kad mi i koliko mi što dođe i dokle dođem, tako, da dadem neku vrstu životnoga redoslijeda, koliko-toliko.

»Petnaesto i najmlađe dijete Luke i Bare Golub«

»Ivan Golub rodio se u subotu 21. lipnja 1930. na prvi dan ljeta u Kalinovcu u Podravini kao petnaesto i najmlađe dijete Luke Goluba i Bare Golub rođene Kovač«.

Taj podatak redovito se nalazi na početku mojih životopisnih bilježaka ili životopisnih tekstova.

Onima koji traže biografsku bilješku za koricu moje knjige kažem da iz mogeg životopisa mogu izostaviti sve moje akademske i akademijske naslove, ali ne i ime njihovih roditelja. To je ono najmanje što mogu za njih učiniti.

Lik svojih roditelja ocrtao sam u zapisu »Nauk rodnog doma« u Forumu, časopisu za književnost Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, 34 (1995.), br. 7-8, str. 677-697. Netko mi reče da su mu to najljepše stranice što ih je iz mojega pera pročitao, odnosno koje sam ja napisao.

Naša majka je oslovljavala našeg oca, svojega muža, »Joča« s naglaskom na posljednjem slogu »a«, a on je nju oslovljavao »Mati«. No nama, djeci, ona bi o ocu rekla »Papa«, a otac o njoj »Mama«. Mi smo pak oslovljavali oca »papa« a mamu »mama« ili »majka«.

Rodio sam se na prvi dan ljeta, na najdulji dan u godini. Kako mi je Bog dobar, za prvi dan života dao mi je najdulji dan.

O rođenju mi je ne jednom pripovijedala moja pokojna sestra Treza udana Krnjak, deseta od braće. A najradije bi mi ponovila priču na moje rođendane. Sjeća se, da joj je mama ujutro rekla:

»Idi, čerka, k majki Kirinovoj. Reći jem kaj bi mam došli k nam«.

Majka Kirinova bila je babica, primalja u »Kutu« susjednoj ulici »Pogorelcu«. Dopratala je majku (baku) Kirinovu.

»Trezica, sad se idi na put igrat«, sjeća se Treza što joj je babica rekla.

Nakon nekoga vremena vraćala se iz kuće majka Kirinova, pogledala na kućni broj:

»Koja je to lumera?« pitala je Trezicu, jer sama nije vidjela pročitati.

»57«, odgovorila joj je djevojčica.

Brojevi nisu bili ulični, nego po redoslijedu doseljenja od postanka sela Kalinovca u 17. stoljeću. A majka Kirinova joj je rekla:

»Trezica, dobila si brateka. Idi doma.«

I pričala mi je za svaki moj rođendan, ako smo bili skupa, moja sestra Treza kao djevojka, kao snaha, kao starica:

»Ko da te denes vidim: Bil si mali. Plave jokeke. Svetli, beli lasi.«

»Mi očemo Ivicu«

Sestra Treza se prisjećala. Skupila su se braća oko novorođenog brata:

»A kak se dečok bude zval?«

»Kakvoga si je svečeca donel, tak se bu zval«, rekla je mama.

Znači, dobit će ime sveca, na čiji se dan rodio. Koji je svetac 21. lipnja? Sveti Alojzije.

»Mi nećemo Alojziju. Takvoga imena nema f Kalnovcu. Kak bi ga zvali Alojzije«, govorila su braća.

Najbliži svetac 24. lipnja je Ivan Krstitelj.

»Mi očemo Ivicu«, rekli su.

»Dva su se već zvali Ivica i obodva su vmrli«, rekla je mama.

Svi su ušutjeli. A onda se glasila Trezica:

»Mi njemu ne damo vmrti.«

Tako mi je pripovijedala moja sestra Treza. I tako sam dobio ime Ivan. Hm, posve demokratski, izborom braće i suglasnošću roditelja. (Ne znajući za riječ dijalog, demokracija, moj otac je uvečer pitao ukućane: »Kaj bumo zutra delali?« Neobično jer »gazda zapoveda«.)

A kad me sestra Treza posjetila kasnije u Rimu ili bila ponosno na predstavljanjima mojih knjiga, šapnula bi mi:

»Dobro, kaj ti nesem dala vmrti.«

Krštenjem sam postao kršćanin katolik

Krštenje se obavljalo što prije, da ne bude »nekršćenik (nekrst) f iži, a i da dete ne trefi nekršćeno vmrti«. Mene su drugi dan, u nedjelju 22. lipnja, nosili na krst, kako se kaže.

Možda i zato što sam bio slabašan. Nosila me susjeda, kuma Margeta Matica, »iža do naše iže«. Ona je nosila puno nas na krst. Možda sve. (Gle, morao bih za nju odslužiti svetu misu.)

Krštenjem sam postao kršćanin katolik.

Tek kad sam krenuo u škole, vidio sam na krsnom listu napisano: »Krstitelj: Slavko Fišter, župnik«. Nisam ga upoznao. Grob mu je kraj glavnoga križa nasred groblja u Kalinovcu. Uvijek se zaustavim na tren. I pomolim. Kasnije ću u župskoj spomenici nešto više saznati o njemu. Pitao sam starije, kako je izgledao. Bio je visok, krupan; umro je s nešto više od pedeset godina.

Jednog sam ljeta sa zanimanjem u Spomenici župe Kalinovac »Liber memorabilium« čitao, što je kao župnik u nju bilježio. U Spomenici sam također pročitao što je o njemu napisano:

»Godine 1932. zadesio je župu Kalinovac teški udarac, jer je te godine dne 19. travnja blago u Gospodinu preminuo njezin duhovni pastir i župnik veleč. gospodin Slavko Fišter. Po svojoj blagoj i miloj naravi imao je mnogo prijatelja ne samo među svećenstvom nego i među svjetovnjacima. Milina je bila njega čuti kad je pjevao svetu misu jer mu je glas bio ugodan poput slavujevog pjeva. Za mladih dana isticao se radom za dobro svoga hrvatskoga naroda, koga je ljubio svim srcem«. (Spomenica župe Kalinovac, 1881.-1979., sv. I., str. 32)

A od ljudi sam čuo da je imao krasne propovijedi. Nije ih čitao nego govorio napamet. No uvijek iste. Očito je naučio napamet svoje propovijedi za svaku nedjelju, za svaki blagdan. I svake bi godine na istu nedjelju i na isti blagdan držao doslovce istu propovijed. Tako da su ljudi već znali, također napamet, njegove propovijedi. A bio je župnikom u Kalinovcu 16 godina od 1916. do 1932.